

Parka - odzież wierzchnia

Parka, to typ uniwersalnej odzieży wierzchniej, tradycyjnie wykonanej ze skalek (skorek) ptasich. Odzież uszyta jest z około 40 – 60 skórek z podgardla maskonura złotoczubego (żółtoczubego), zwanego na Wyspach Komandorskich toporkiem (od wyspy - skały, gdzie znajdują się jego tereny lęgowe). Parka posiada charakterystyczny krój kimona (poszerzane u nasady rękawy). Odzież stanowiła doskonałe zabezpieczenie przed zimnem, wilgocią i wietrznym klimatem, charakterystycznym dla Wysp Komandorskich i Aleuckich. Zakładana piórami na wierzch w czasie deszczu pozostawała nieprzemakalna dzięki właściwościom piór maskonurów (ptaki te żyją w środowisku wodnym i doskonale nurkują w zimnych wodach oceanu), dodatkowo uzupełniona *kamlejką* (odzieżą ochronną wykonaną z jelit ssaków morskich), doskonale zabezpieczała przed zimnem i wiatrem. Parka była również wykorzystywana jako postanie, a w skrajnych warunkach jako schronienie. Męskie parki charakteryzowały się wysokim kołnierzem, doszywanym kapturem (egzemplarz ze zbiorów MEK – bez kaptura) oraz zdobionymi kolorową taśmą rękawami i dolnym brzegiem. Kobięce parki, wykonywane najczęściej z bobrowych skórek lub skór kotów morskich, ozdabiane były koralikami, ptasimi dziobami i rzemieniami.

Prezentowana parka pochodzi z Wysp Komandorskich, stanowiących enklawę ludności aleuckiej sprowadzonej tam w początkach XIX wieku. Wskutek izolacji od swych współbraci z Wysp Aleuckich, stopniowo tracili swoją kulturę, ulegając z jednej strony rasyfikacji, z drugiej zaś, przetwarzając własną tradycję i adoptując wpływy innych grup etnicznych z pobliskiej Kamczatki. Doprowadziło to do sytuacji, że już w końcu XIX wieku ich kultura w czystej formie zaczęła zanikać, a sami Aleuci z Komandorów niemal „rozplynęli się” w wieloetnicznej społeczności.

W Muzeum Etnograficznym w Krakowie znajduje się dziś unikalna w skali światowej kolekcja obiektów wykonanych przez Aleutów z Wysp Komandorskich i pozyskanych od nich w latach 1879-83 przez Benedykta Dybowskiego (1833 - 1930). Tworzą ją elementy stroju, przedmioty codziennego użytku, broń oraz modele aleuckich *bajdarek* (kajaków). Niewątpliwie jednym z najcenniejszych obiektów z tej kolekcji (jeśli nie najcenniejszym) jest parka ze skórek maskonurów.

Parka 19135/MEK, materiał i technika wykonania: skórki ptasie (podgardla) z piórami, futro wydry morskiej (?), taśma barwna (pasmanteria), nici, zszywane „nićmi” z jelit ssaków morskich, wymiary: długość 121 cm; Rosja, Wyspy Komandorskie, przed 1883 r. gr. etn: Aleuci. Kolekcja Benedykta Dybowskiego.